

> Retouradres Postbus 1600 3800 BP Amersfoort

College van B&W van Gemeente Het Hogeland
Postbus 26
9980 AA UITHUIZEN

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

Olonummer

Onze referentie
1450452

Bijlagen
0

Datum 17 oktober 2023
Betreft Wabo advies omgevingsvergunning rijksmonument

Naam
Huize Tocama
Adres
Dingeweg 3
Postcode/plaats
9981NC/Uithuizen
Gemeente/provincie
Het Hogeland/Groningen
Monumentnummer
515282

Geacht college,

Op 2 oktober 2023 vroeg u mij u te adviseren over de voorgenomen wijziging(en) van bovengenoemd monument op grond van artikel 2.26, derde lid, van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht (Wabo) in samenhang met artikel 6.4, eerste lid onder a, van het Besluit omgevingsrecht (Bor). U heeft mij daartoe de aanvraag om een omgevingsvergunning toegezonden.

Advies

Ik adviseer u de gevraagde omgevingsvergunning te verlenen echter pas nadat het bestek en tekeningen op de volgende details zijn aangepast:

- geen lintvoegwapening toe te passen maar te kiezen voor traditioneel herstel van het metselwerk;
- het riet traditioneel binden middels naald en goot.

Dit conform mijn toelichting onder de kop motivering.

Daarnaast adviseer ik aan de vergunning het volgende voorschrift te verbinden:

- voordat met de werkzaamheden wordt begonnen een kleurhistorische verkenning niveau 2 op te stellen op basis van URL 2004 van de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg niveau 2. [P038 URL 2004 Kleurhistorisch onderzoek na CCvD 160617 \(dd 160908\).pdf \(stichtingerm.nl\)](#)

- de uitkomsten van de verkenning en het daaruit voorkomende kleurvoorstel ter advisering aan de RCE voor te leggen.

Hieronder licht ik toe hoe ik tot dit advies ben gekomen. Bij de beoordeling heb ik de stukken betrokken zoals deze zijn ingediend bij de aanvraag.

Het plan

Het plan betreft de cascorestauroatie van Huize Tocama.

De bedoeling is pas met uitvoering te beginnen als ook de vergunning voor het interieur/ de herbestemming is verleend.

Motivering

Over het plan is twee keer op locatie gesproken met gemeente en overige betrokkenen, een keer met accent op de herbestemming en versterking, een keer met accent op het casco-herstel. In het kader van de versterking is een preadvies kernwaarden afgegeven.

Als kernwaarden zijn benoemd: *Huize Tocama. Complex bestaande uit een dwarshuisboerderij, bijschuur, hekpeilers en theekoepel. Hoofdgebouw van het boerderijcomplex is een kop-hals-romp boerderij met tweelaags deels onderkelderd dwarshuis, met aangebouwde hoofdschuur en gekoppelde bijschuur. Bijschuur met oudste bouwdeel, 18e eeuws vertrek met haard. Grondplan van het voorhuis van voor 1830, rijk gestruct dwarshuis welke in 1913-15 met een verdieping is verhoogd. Rijk interieur uit verschillende fases. Vrijstaande schoorsteen bij dwarshuis. In de hals kantoorruimtes uit de 19e -20ste eeuw. Hoofdschuur met o.a. koestal, compleet met grup, koestand en houten schotten; paardenstal; kippenhok. Verschillende herkenbare bouwfases. Zowel exterieur als interieur van het hoofdgebouw van zeer hoge waarde. Boerderijensemble met grote historische gelaagdheid. Complex als totaal van groot belang. Met waardevolle erfaanleg, met o.a. restanten aanleg slingertuin van Vlaskamp, omgrachting, oprijlanen, hekwerken, bruggetjes en singels, restanten van paardenwas. Zeer beeldbepalende ligging in het dorp, nabij de Menkemaborg.*

Voor het voorliggende plan constateer ik het volgende:

Het is zeer positief dat er een plan ligt voor herstel en vervolgens ook de herbestemming van dit bijzondere ensemble, ook in relatie tot de tegenover gelegen Menkemaborg. Aan het plan ligt een uitstekende bouwhistorische verkenning ten grondslag, die ook in het preadvies kernwaarden is mee genomen. Het getuigt van kennis en kunde dat er nu een restauratiebestek is opgesteld, dat uitgaat van ERM-richtlijnen en restauratieladder. Ik juich het toe dat een ERM-gecertificeerd aannemingsbedrijf de uitvoering ter hand zal nemen.

Ik heb de volgende opmerkingen en adviezen:

1. In hoofdstuk 22 Metsel en voegwerk van het restauratiebestek wordt beoogd ten behoeve van scheurherstel bij het inboeten een basaltvezel lintvoegwapening toe te passen. Ik adviseer echter geen lintvoegwapening toe te passen en het bestek hierop aan te passen. Indien de oorzaak van de scheur wordt weggenomen, zal de scheur niet terugkomen. Traditioneel herstel is hierbij voldoende.
2. In hoofdstuk 33 Dakbedekking staat in het bestek omschreven dat de bevestiging van het riet middels draadschroeven is. Uit de verdere omschrijving wordt niet duidelijk of het riet gebonden of geschroefd

wordt. Ik adviseer het riet traditioneel binden middels naald en goot en het bestek hierop aan te passen.

3. Uit het bestek en de daarin genoemde URL's maak ik niet op dat er een kleurhistorisch onderzoek zal worden gedaan voor het exterieur. Daarover is mondeling wel gesproken.

Ik adviseer om, voordat met de werkzaamheden wordt begonnen een kleurhistorische verkenning niveau 2 op te stellen op basis van URL 2004 van de Stichting Erkende Restauratiekwaliteit Monumentenzorg niveau 2. [P038 URL 2004 Kleurhistorisch onderzoek na CCvD 160617 \(dd 160908\).pdf \(stichtingerm.nl\)](#).

Het heeft de voorkeur dit onderzoek en de afstemming daarover te laten plaats vinden binnen de vergunning. Mocht dit echter niet mogelijk zijn dan adviseer ik een voorschrift met betrekking tot het onderzoek en de afstemming daarover aan de vergunning te verbinden, zoals onder de kop advies is geformuleerd.

Voor de voorliggende vergunning kan ik alleen adviseren een voorschrift voor het exterieuronderzoek aan de vergunning te verbinden. Op locatie is ook gesproken over onderzoek naar het interieur. De vergunningaanvragen voor casco en interieur zijn losgekoppeld, maar er is een relatie tussen beiden die feitelijk niet los van elkaar kan worden gezien. Ik beveel daarom aan het kleuronderzoek naar het exterieur gelijktijdig met het kleuronderzoek naar het interieur uit te voeren. Ook is het belangrijk de overige afwerkklagen (behang, stucwerk) te onderzoeken zodat een samenhangend beeld van de opbouw ontstaat, alles vanzelfsprekend in relatie tot de bouwhistorie. Het onderzoek kan vervolgens leiden tot een visie en gewogen keuzen voor de toekomst. Ik adviseer een specialistisch onderzoeksbureau in te schakelen. De uitkomsten van de diverse onderzoeken en voorstellen die daaruit volgen ter advisering voor te leggen aan de RCE om in overleg met betrokkenen tot een definitieve (kleur)keuze. Ik maak u erop attent dat dergelijke onderzoeken subsidiabel zijn.

4. In het plan voor cascorestauratie worden verduurzamingsmaatregelen met name raamisolatie voorgesteld. Voor het herbestemmingsplan/interieur zijn volgens mondelinge informatie aanvullende verduurzamingsmaatregelen gepland. Ik attendeer u erop dat plannen voor het casco impact kunnen hebben op het interieur en omgekeerd. In het nu ter advisering voorliggende plan moeten geen zaken worden vergund die wellicht in de volgende fase teruggedraaid moeten worden. Ik wijs met klem op het belang van een integrale visie op verduurzaming in relatie tot de waarden van de interieurafwerkingen die volgen uit het bouwhistorisch onderzoek aangevuld met de onderzoeken naar kleur en afwerkingen als gevraagd onder punt 3.

Ter informatie, inspiratie en advies stuur ik u hierbij de link naar ons recent ontwikkelde landelijke afwegingskader voor verduurzaming van rijksmonumenten: [Landelijk afwegingskader verduurzamen rijksmonumenten voor gemeenten | Duurzaamheid van historische gebouwen | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#)

Graag maak ik u ook attent op het ontzorgingsprogramma verduurzaming: [Ontzorgingsprogramma helpt monumenteigenaren bij verduurzaming | Duurzaamheid van historische gebouwen | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#)

5. Huize Tocama staat op de planning voor versterking. Ik adviseer u rekening te houden met de mogelijke impact van beoogde versterkingsmaatregelen op de nu voorliggende plannen. Als bijlage stuur ik nogmaals het preadvies kernwaarden en uitgangspunten d.d. 25 oktober 2022 toe. Ik adviseer in algemene zin rekening te houden de in mijn preadvies genoemde kernwaarden, bouwtechnische aspecten en advies op de koppelkansen. Ik ben ermee bekend dat het preadvies heeft geleid tot aanpassing van een deel van de plannen en ook dat de versterkingsmaatregelen nog zullen wijzigen wegens gewijzigd gebruik van de schuren. Daarom word ik graag ingelicht over de laatste stand van zaken voordat de definitieve aanvraag voor de herbesteding/ interieur wordt ingediend zodat waar nodig afstemming kan plaats vinden voordat tot een definitieve aanvraag wordt over gegaan.
6. In zowel mijn preadvies als hierboven benoem ik het belang van het ensemble en de samenhang in de planvorming van huis en erf/ tuin. Het bouwhistorisch onderzoek levert een aantal nieuwe inzichten in de geschiedenis en waarden. Naast de planvorming voor het gebouwde monument ben ik daarom zeer geïnteresseerd in het plan voor tuin en erf.

Mogelijk bestaat er nog een wens delen van de tuin alsnog onder de bescherming te brengen. Hierover is, in mijn herinnering, op locatie gesproken. In dat geval kan eigenaar een gemotiveerd voorstel indienen: [Voorstel voor aanwijzen of afvoeren van een rijksmonument | Monumenten aanwijzen en afvoeren | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#) De RCE kan vervolgens een besluit nemen het voorstel al dan niet te honoreren. Soms is aanvullend onderzoek nodig op basis van de [Richtlijnen tuinhistorisch onderzoek: voor waardestellingen van groen erfgoed | Publicatie | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed](#).

Ik maak u erop attent dat er specifieke subsidies zijn voor groen erfgoed en dat ook tuinhistorisch onderzoek subsidiabel is.

Uitgangspunten

Voor meer informatie over aanpassing, restauratie en verduurzaming van rijksmonumenten kunt u onder andere terecht bij 'Uitgangspunten en overwegingen advisering gebouwde en groene rijksmonumenten' op www.cultureelerfgoed.nl en op www.stichtingerm.nl

Afschrift en tekeningen

Graag wijs ik u erop dat u op grond van het Bor verplicht bent een afschrift van het ontwerpbesluit en van de beschikking, beide met bijbehorende stukken, op te sturen naar de staatssecretaris van OCW, via het Omgevingsloket online of omgevingsvergunning@cultureelerfgoed.nl.

Vragen

Mocht u nog vragen hebben over de inhoud van dit advies, dan kunt u contact opnemen met de contactpersoon die in het briefhoofd vermeld staat.

Onze referentie

1450452

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,
namens deze,
de Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed,